

економічними ризиками, настання яких приводить до матеріальних втрат, що погіршує добробут населення. Функціональне призначення соціального захисту населення за таких умов полягає у протидії цим негативним соціально-економічним процесам за допомогою форм розподілу за результатами праці, за власністю, соціалізованих фондів та соціальних трансфертів.

В трансформаційній економіці соціальних захист населення за своїм змістом має бути людиноцентричним. В теоретичному і практичному аспекті слід відмовитись від акцентування уваги на витратному характері його заходів ігноруванні тієї обставини, що такі витрати є інвестиціями в людський капітал, котрий перетворився у вирішальний фактор інноваційної моделі розвитку економіки у розвинених країнах світу та ставлення до цього як непродуктивної складової економічної системи постсоціалістичних країн.

Використані джерела:

1. *Витлінський В. В.* Аналіз, оцінка і моделювання економічного ризику. – К. : Деміур, 1996. – 212 с.
2. Теории прибавочной стоимости (IVтом “Капитала”), часть III. – К. Маркс и Ф. Энгельс. соч., Т. 26, ч. III. – М. : Издательство политической литературы, 1964. – 674 с.
3. *Pescei A.* Global Modellind for Aumanity // Futurec. – 1982. – April. – Vol. 14. – № 2. – P. 90-98.
4. *Бондарь И. К.* К вопросу концепции социальной защиты // Социальная защита населения в условиях рынка : сб. науч. тр. – К. : НИЭИ Министерства экономики Украины, 1992. – 127 с.

Ruzhenskiy N. M. Социальная защита населения в трансформационной экономике: теоретическое осмысление проблемы.

В статье очерчены теоретико-методологические основы исследования проблем социальной защиты населения в трансформационной экономике.

Ключевые слова: *социальная защита, трансформационная экономика, социальные риски, экономические риски, постсоциалистические страны.*

Ruzhenskiy N. M. Social defence of the population in the transformational economy: theoretical comprehension of the problem.

In the article are outlined the theoretic and methodological bases of the researched problems of the social defence of the population in the transformation economy.

Key words: *Social defence, transformational economy, social risks, economic risks, post-social countries.*

Ковальчук Н. П.
Відкритий міжнародний університет
розвитку людини “Україна”

**РЕГУЛЯТОРНІ ЗАСАДИ МІНІМІЗАЦІЇ
МАКРОЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ**

У статті розглядаються регуляторні механізми мінімізації макроекономічних ризиків у глобалізаційних умовах. Показано, що у посткризовий період більшість країн посилює нагляд і контроль за фінансовими ринками з метою запобігання системним ризикам.

Ключові слова: системний ризик, макроекономічний ризик, регуляторні механізми, наглядові органи, закон Додда-Френка.

Безризикових економік не існує в принципі. Розмаїття й диверсифікація економічних ризиків – невід’ємна ознака розвитку. І чим нижчого цивілізаційного рівня досягло те чи інше суспільство, тим більше у ньому економічних, соціальних і політичних ризиків. Тому стратегічне завдання сучасного розвитку економіки України – навчитися передбачати системні ризики та управляти ризиковими ситуаціями. Звідси актуальність формування методологічних засад й утвердження дієвих регуляторних механізмів мінімізації макроекономічних ризиків у глобалізаційних умовах.

Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 років переконливо продемонструвала, що ринкові регулятори при відсутності ефективної взаємодії з органами державного нагляду і контролю, виявилися неспроможними своєчасно й оперативно зреагувати на системні ризикові загрози. Водночас так звані “перехідні економіки”, захоплюючись ринковими перетвореннями, йшли на попередньо не апробоване застосування надмірно ризикових фінансових інструментів і допускали накопичення неконтрольованих ризиків з боку суб’єктів господарської та підприємницької діяльності. Біфуркаційні прояви (якщо використовувати термінологію синергетики) породжували в національних економіках системні ризики. За таких умов теорія “розсіювання ризиків”, яку пропагували і на яку нерідко спиралися фахівці економіко-математичних моделей, зазнала краху.

Наростання дискретності, неоднозначності й невизначеності явищ та сукупності неурівноважених процесів усе більшою мірою супроводжує фундаментальні економічні зміни, в яких ризикові ситуації стають їх сутнісною характеристикою. Частота виникнення і серйозність впливів макроризиків на економічні процеси відчутно зросли, а можливості наявних систем їх мінімізації і управління, які б дозволяли адекватно й ефективно протидіяти можливим негативним наслідкам і загрозам, – відчутно звужуються. “Ми бачимо, що найбільші економічні центри планети до цього часу нестабільні, продовжують генерувати системні проблеми. У сучасному світі – величезна кількість ризиків, які достатнім чином не контролюються”. Такий основний висновок зафіксовано у новій доповіді Всесвітнього економічного форуму – “Глобальні ризики 2011”.

Стало очевидним, що наявні організаційно-управлінські системи, створені у минулому столітті, уже не в змозі управляти ризиками XXI ст. Виходячи з цього, чергові саміти “Групи 20” дійшли згоди, що “всі системно значимі фінансові організації, ринки й інструменти повинні стати предметом відповідного регулювання і нагляду” [1]. Однак попри те, що керівники країн “G-20” стало декларують ініціативи невідкладно створити глобальну мережу своєчасного передбачення та реагування на макроризики, що являють реальну загрозу економічним системам як в глобальному, так і в національному вимірі, – ситуація поки що не зазнала бажаних кардинальних змін.

До цього часу склалося так, що основна увага приділяється локальним, а не системним проявам економічних ризиків. Так, досить активно захищаються дисертації стосовно інвестиційних, банківських, валютних, кредитних, портфельних ризиків тощо і водночас відсутні фундаментальні дослідження саме стосовно

макроекономічних ризиків. Зазначена очевидність диктує необхідність значного підсилення наукового впливу на процеси вивчення й аналізу, насамперед, системних макроекономічних ризиків. Однак при такій гострій потребі макроекономічні ризики (їх природа, сутнісні ознаки, чинники зародження, волатильність, перманентність проявів та стратегічні напрямки їх мінімізації) залишаються найменш прикметними у наукових розробках. Тобто макроекономічні ризики, якими переповнені як національні системи господарювання, так і міжнародні фінансово-економічні відносини, досі знаходяться на периферії наукових інтересів.

Певне виключення являють зарубіжні наукові розробки. Вивчення економічних ризиків (сегментного порядку) внесли, насамперед, фінансові аналітики, математики, фахівці з інформаційних технологій далекого зарубіжжя. Серед них: Дж. Акерлоф, Д. Бернуллі, Ш. Бумейкер, Э. Гидденс, А. Гринспен, У. Бек, М. Дуглас, Г. Колодко, Т. Лоуви, А. Маршалл, А. Мертенс, О. Моргенштерн, Ф. Найт, Дж. М. Нейман, А. Пигу, Э. Райнерт, Л. Дж. Сэвидж, Н. Фергюсон, М. Фридмен, С. Хьюс та ін.

Вирішальну роль у розвитку моделювання економічних (і насамперед, фінансових) ризиків відіграли роботи Нобелівських лауреатів М. Алле, Р. Енгла, К. Ерроу, Д. Канемана, Г. Марковіца, М. Міллера, Ф. Модільяні, П. Самуельсона, Дж. Тобіна, В. Шарпа, М. Шоулса. В їх роботах системно і в суто інноваційному вимірі обґрунтована роль ризиків у “фінансовій економіці”, закладені основи дискретності, оцінювання волатильності ринку та моделювання ризику залежності від темпів та радикальності змін характеру ризикової ситуації у часовому вимірі.

В економічній науці існують різні підходи щодо визначення суті й функціональної ролі ризиків. Значна увага при цьому концентрується не лише на факті існування явища, яке отримало уже звичну назву “ризик”. З цього приводу існує значна кількість наукових розробок і констатацій, які знаходяться в розпорошеному стані і представлені вузькооб’єктивним спектром чинників і причин появи й утвердження в людській діяльності різного роду ризиків. Найчастіше останні пов’язують з втратами, понесенням збитків, відхиленням від заданих цілей, недоотриманням доходів та прибутку.

Як бачимо, даний підхід зводить економічні ризики лише до суто негативних проявів і наслідків. Реальна дійсність не рідко стикається й демонструє форсмажорні ризики, які значною мірою носять рукотворний характер і однозначно зумовлюють негативні ситуації. Однак, як би економічні ризики завжди були втіленням суто негативних наслідків, то державна політика відпрацьовувала б моделі на їх знищення. Насправді ж, дослідження підтвердило, що економічний ризик переважно виступає явищем системним, тобто несе в собі як суто об’єктивні, так і суб’єктивні засади і, таким чином, позитивний потенціал та водночас заряд відчутних негараздів і навіть загроз.

Тому імовірнісний економічний результат досягається, з одного боку, через своєчасне упередження чи мінімізацію можливих негативних впливів на макроекономічну ситуацію, а з іншого, передбачає застосування в національному господарстві, насамперед, дієвого регулювання, тобто гнучких організаційно-управлінських заходів. При цьому співвідношення ринково-спонтанних й організаційно-управлінських сил час від часу змінюється.

На наше переконання, макроекономічний ризик необхідно визначати як комплексну категорію, що відбиває двояку сутність: а) вірогідність виникнення негативів, негараздів, збитків унаслідок нераціональної економічної політики, яка спирається на ортодоксальні економічні теорії; б) впливи управлінсько-регуляторних систем та дії державного керівництва, що своєчасно реагують (так має бути) на такі ознаки і прояви в економічних відносинах, як альтернативність, дискретність, волатильність, невизначеність і, таким чином, націлюють на вибір оптимальних варіантів господарських й бізнесових рішень задля отримання імовірно-бажаного кінцевого результату.

Усвідомлювати, що економічні системи переповнені системними ризиками – це не мало. Водночас мати з цього приводу добротну теорію, тобто знати, чому з'являються ті чи інші ризики, якими методами можливо мінімізувати їх негативні впливи – це назріла й гостра необхідність. Якщо спробувати найбільш узагальнено визначити чинники й фактори, які зумовлюють появу та відтворення макроекономічних ризиків (а без розуміння цього неможливо виробити ефективні засоби й регуляторні механізми їх мінімізації), то є підстави назвати, насамперед, такі: по-перше, – це опора при формуванні ідеологічних засад економічної політики на концептуально суперечливі, а нерідко просто помилкові економічні теорії; по-друге, – це причини соціально-економічного характеру і, по-третє, глобалізаційні впливи.

Спираючись на апологетичні, догматичні та кон'юнктурні (ідеологічно заангажовані) теоретичні постулати деформується спроби сформулювати дієві механізми регуляторного впливу, покликані мінімізувати негативні прояви системних ризиків. Однак до цього часу в наукових дослідженнях не було привернуто увагу на таку очевидність. Апологетично й ідеологічно спотворена економічна теорія неолібералізму (ринкового фундаменталізму), як правило, зумовлює системні помилки в практичній політиці. Не мало фінансово залежних країн та їх економік з часом зрозуміли, що неолібералізм, як найбільш просунутий канон економічної політики, є ризиково згубним. Водночас надмірно ризиковою стає та економічна політика, що є гібридним наслідком тісного переплетіння корумпованої влади і заангажованої ідеології.

Необхідно зазначити: з перших років незалежності терези щодо з можливих моделей реформування української економіки – “градуалізм” (поступовість й виваженість у здійсненні системних перетворень) чи “шокова терапія” – під тиском зарубіжних ідеологів схилилися на користь останньої. Навіть очевидні негаразди в результатах здійснюваної економічної політики не спонукають українське керівництво (його економічний блок) по-новому поглянути на інституціональну політику. І це при тому, що лібералізм як зарубіжний еталон для інституціональної політики, ні найменшим чином не корелюється з українською економічною дійсністю.

Неоліберальна економічна теорія не витримала перевірки часом і практикою, оскільки застосування її рекомендацій не зумовлює урівноважений економічний розвиток у глобальному вимірі. Якщо теорія перетворюється в заангажовану доктрину, доктрина – в догму, а догма – в неадекватну економічну політику, то розплачується за це макроекономічна практика. Не в останню чергу саме через це за Україною закріпився “імідж” держави, що знаходиться в центрі Європи лише територіально, але не за цивілізаційними критеріями і стандартами економічного розвитку,

транспарентністю фінансово-кредитних відносин, реальністю інноваційних перспектив тощо.

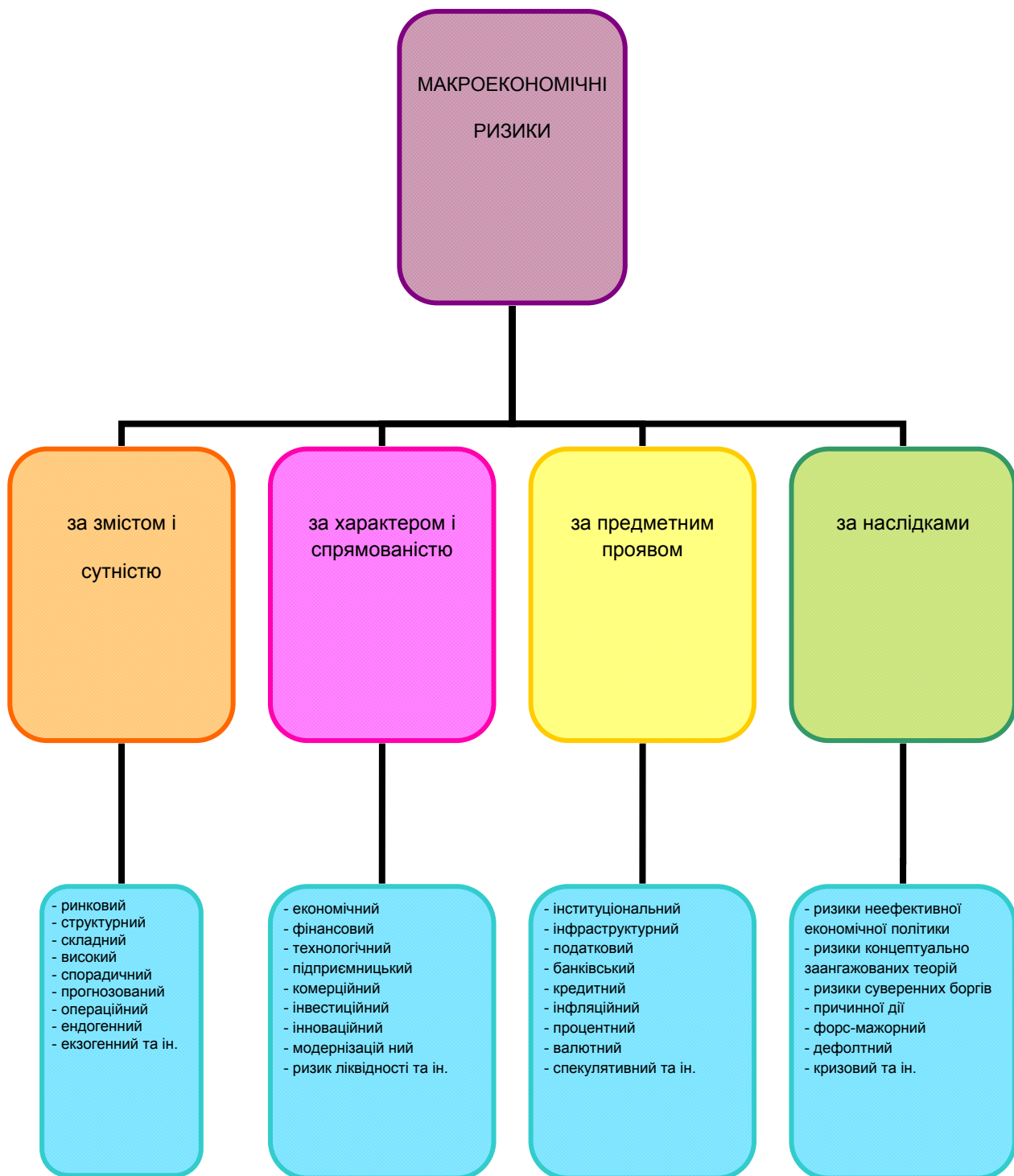
Якщо ж брати до уваги, соціально-економічні причини появи системних ризиків, то в Україні ризикові чинники і фактори соціально-економічного ґтибу проявляються, насамперед, у статусно-майновому розшаруванні, яке провокує потенціал конфліктних ситуацій хронічного характеру і нарощує корупцію, хабарництво, ігнорування чинного законодавства та інших соціальних загроз. Ігнорування вимог чинного законодавства, тотальна корупція й хабарництво, надмірна тінізація фінансово-економічних відносин – все це є підґрунтям для перетворення України в державу суцільних ризиків.

Українська держава не найкращим чином і далеко не в сприятливому режимі робить спроби вписатися в глобалізовану світову економіку. Надмірна відкритість економічних кордонів, через що на українську територію беззастережно заводиться низькопробний ширпотреб, а також продукція (особливо сільськогосподарського виробництва), яку в стані продукувати вітчизняний товаровиробник; хронічна залежність від цін на енергоносії; украй низька інвестиційна привабливість у силу корупційно-бюрократичних факторів, - ці та інші чинники, знову ж таки, стверджують надмірну економічну ризиковість для встановлення цивілізованих міжнародних відносин. У підсумку зарубіжний капітал солідних компаній уникає українських теренів, а спекулятивний капітал заземляється на короткі терміни і фактично ще більше посилює фінансову нерівновагу в економіці України.

На додаток до цього наявна політико-економічна данність дає підстави брати до уваги ще й такі загрозливі ризики, як регіональна конфліктність (значною мірою, штучно спровокована політиками) між українським “Заходом” і російськомовним “Сходом”, між “Центром” і “Периферією”, між регіонами-донорами і дотаційними областями, між чиновницькою бюрократією і малим та середнім бізнесом тощо. Водночас недопустимих масштабів набуває розрив у соціально-економічному розвитку регіонів. Кількість депресивних регіонів не зменшується, скоріше навпаки – зростає.

Отже, системні ризики в економіці України або макроекономічні ризики – це своєрідна “норма” вітчизняного буття (див. мал. 1).

Комплексність макроризиків проявляється в трьох вимірах – просторі (географічний вимір), часі (історичний вимір), міждисциплінарному стику дисциплін, що несуть у собі згусток наукової синергії. Водночас в усіх сферах національної економіки головними дійовими особами виступають суб’єкти, які переслідують свої інтереси і не завжди наділені достатнім досвідом й суспільними чеснотами; навпаки, оскільки учасники економічних відносин є носіями притаманно різної психології, іноді полярних прерогатив, неспівпадаючої реактивності на нечekanі події та ситуації тощо, то дане розмаїття неспівпадінь і суперечностей великою мірою породжує широкий набір “ризиків причинної дії”. Якби хтось з дослідників взяв собі за мету і спромігся перерахувати абсолютно всі без виключень наявні і потенційні ризики (що в принципі неможливо), то навіть їх наближений перелік зайняв би десятки сторінок комп’ютерного тексту. Тому корисно брати до уваги регуляторного упорядкування ті різновиди економічних ризиків, які є невід’ємним атрибутом господарської, підприємницької, фінансової та інших форм економічної діяльності.

Отже, трансформаційні ознаки макроекономічних ризиків можна класифікувати за змістом і сутністю, характером і спрямованістю, предметними проявами, наслідками тощо. Деякі автори сутність економічного ризику чомусь однозначно пов'язують із платоспроможністю держави. При такому підході насправді йдеться не про економічний ризик, як такий, а про ознаки “суверенного дефолту”, що не є предметом дослідження у рамках даної статі. Заслужують на увагу ті інноваційні форми та методи, застосування яких дозволяє мінімізувати негативні впливи

макроекономічних ризиків.

При мінімізації макроекономічних ризиків усе більш відчутну роль відіграють такий регуляторний фактор, як колатеральні системи. Ці останні являють собою правила та порядок відбору, оцінки й моніторингу, переміщення та використання, різного роду активів з метою мінімізації макроекономічних ризиків. Оскільки застосування колатеральної системи кореспондується із міжнародними стандартами і світовим досвідом, тому що її формула великою мірою запозичена із зарубіжних правових систем, то цим самим підвищується степінь довіри до відповідних фінансово-кредитних інструментів, а також стимулюється саме процес підвищення ефективності інфраструктури національного ринку.

Відмітну роль при мінімізації економічних ризиків може відігравати такий регуляторний інструмент, як оверсайт, оскільки виражає сукупність відносин, що складаються з приводу макроекономічної дієздатності платіжних і розрахункових систем, які обслуговують національну економіку та визначений державою блок міжнародних економічних відносин. Застосування оверсайту має особливе значення для національної економіки тому, що дозволяє не просто мінімізувати ризики в платіжно-розрахунковій сфері, а вимагає максимальним чином застосувати інформаційно-комунікаційні технології та враховувати інші інноваційні здобутки, заявлені в глобальному вимірі. Значною мірою це пов'язано з тим, що глобалізаційні процеси такого роду зачіпають не тільки фінансову сферу, а і перманентно інтегрують географічно розрізнені ринки праці, капіталу, товарів і сировини, актуалізують взаємообмін раніше закритою інформацією.

На зміст і характер регуляторних механізмів, націлених мінімізувати макроекономічні ризики і таким чином домагатися того, щоб національні економіки не перетворювалися в суцільно ризикові, усе більшою мірою впливають міжнародні організації і стандарти. Винятково важливе значення при цьому приділяється мінімізації ризиків, насамперед, у фінансово-кредитній сфері заради досягнення цінової і фінансової стабільності. Зазначена стабільність має досягатися шляхом скорочення системних (ринкових) ризиків, своєчасного визначення та упередженої нейтралізації дисбалансів макроекономічного характеру. Тобто регуляторні системи мають діяти таким чином, щоби макроекономічні ризики максимально узгоджувалися з відтворювальним циклом економічного розвитку.

Задля досягнення такої мети країни ЄС утворили Європейський комітет з системних ризиків (ESRB), головним завданням якого є своєчасне виявлення та організаційно-регулятивне упередження системних ризиків, що несуть у собі потенціал дезорганізації та породження кризових ситуацій. Також були створені такі органи регулювання та нагляду (переважно за фінансовими ринками), як Європейська банківська адміністрація (штаб-квартира у Лондоні); Європейська страхова та пенсійна адміністрація (штаб-квартира у Франкфурті-на-Майні); Європейська ринкова та облігаційна адміністрація (штаб-квартира у Парижі) [2, с. 25].

Також Конгрес США через прийняття спеціального закону "Про реформування

фінансового сектору”¹ відчутно посилив наглядово-регуляторні функції як ФРС, так і новостворених структур. З метою моніторингу та запобігання системним ризикам створено Раду з нагляду за фінансово-економічною стабільністю (FSOC). Раду очолює міністр фінансів, а до її складу входять 9 експертів – представників федеральних регуляторних органів США [2, с. 26]. Даний орган уповноважений розробляти рекомендації і правила поведінки для всіх регуляторів, у тому числі й Федеральної резервної системи щодо широкого спектру фінансово-економічних показників, врахування яких дозволить ефективно управляти системними ризиками.

У свою чергу в Казначействі США створено новий “Офіс з фінансово-економічних досліджень” [2, с. 26]. Право даного наглядово-інформаційного органу надавати періодичні звіти і надсилати щорічні звернення до Конгресу роблять його досить авторитетною структурою. Збір та повне і своєчасне оприлюднення фінансової інформації щодо макроекономічних і, зокрема, фінансових ризиків відчутно дисциплінує суб’єктів та учасників фінансових, страхових, пенсійних фондів ринків. Водночас для захисту споживачів фінансових та інших ринкових послуг створено новий незалежний регуляторно-наглядовий орган – Бюро фінансового захисту споживачів (CFPB)² [2, с. 26]. Законом Додда-Френка посилено вплив Урядової агенції зі звітності. Остання отримала право аудиту з будь-яких випадків кредитування у надзвичайному режимі, яке буде здійснювати Федеральна резервна система США. До речі важливою новацією є і те, що віднині наглядові функції ФРС буде виконувати не безпосередньо, а через федеральні резервні банки [2, с. 28].

Характер і масштаби глобалізаційних впливів є настільки інтенсивними, що дехто з сучасних аналітиків передбачає ризик зникнення такого загальноцивілізаційного явища, як “національна держава”. Так, проф. М. А. Косолапов заявляє: “Формується враження, що не тільки патріархальна держава, але і nation-state відходять у минуле, а на їх місце глобалізація - через вимоги дієздатної та ефективної держави – висуває новий її різновид: по суті, корпорацію з управління соціально-територіальною системою. Кордони цієї системи будуть визначатися вимогами її життє- і конкурентоздатності у більшій мірі, ані ж уявленнями історично сформованого спадку” [3, с. 92].

Висновок. Отже, зазначені вище заходи по посиленню наглядово-регуляторних функцій на теренах ЄС і США значно звужує і відчутно впорядковує сферу не лише тіньових фінансових відносин, а і так званої “тіньової економіки” в цілому. Було б доречним керівництву держави дати вказівку відповідним виконавчим органам уважно вивчити міжнародну практику мінімізації системних (макроекономічних в своїй основі) ризиків і включити даний досвід у систему модернізаційного оновлення української економіки.

¹ Йдеться про закон Додда-Френка, яким передбачені статті, що значно розширюють функції та повноваження наглядових органів з метою, зокрема, посилення моніторингу системних ризиків і створення механізмів їх подолання шляхом перенесення потенційних втрат від криз з платників податків на суб’єктів та учасників фінансових ринків, пенсійних фондів, хедж-фондів тощо.

² Дане Бюро наділене правом контролювати і супроводжувати діяльність банків, кредитних спілок та інших структур (наприклад, [холдингових корпорацій та небанківських установ, пов’язаних з іпотечним бізнесом]), що надають послуги населенню.

Використані джерела:

1. The Dold-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act (HR 4173). – Washington, 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.frbgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=111_cong_bills&docid
2. *Науменкова Світлана*. Нові тенденції в монетарній політиці та діяльності центральних банків у посткризовий період / Світлана Науменкова, Світлана Міщенко // Банківська справа. – 2011. – № 5. – С. 12-29.
3. Россия: общество рисков? Материалы теоретической дискуссии. / Мировая экономика и международные отношения. – 2011. – № 10. – С. 84-92.
4. *Ковальчук Н. П.* Макроекономічні ризики: сутність, чинники та шляхи мінімізації / Н. П. Ковальчук // Науковий вісник НПУ ім. М. Драгоманова. Серія № 18. Економіка і право. Вип. 14. – К. : Вид-во НПУ імені М. Драгоманова, 2011. – С. 51-57.

Ковальчук Н. П. Регуляторные принципы минимизации макроэкономических рисков в условиях глобализационных воздействий.

В статье рассматриваются регуляторные механизмы минимизации макроэкономических рисков в глобализационных условиях. Показано как в посткризисный период большинство стран усиливает надзор и контроль за финансовыми рынками в целях предотвращения системных рисков.

Ключевые слова: системный риск, макроэкономический риск, регуляторные механизмы, надзорные органы, закон Додда-Френка.

Kovalchuk N. P. The regulatory principles of the macroeconomics risks' minimization in the globalization impact.

The article is examined the regulatory mechanisms of the macroeconomics risks' minimization in conditions of globalization. We show that in the post-crisis period, most countries strengthen supervision and control of financial markets in order to prevent systems risks.

Keywords: systems risks, macroeconomics' risks, regulatory mechanisms, supervisors, law Dodd-Frank.

Сандугей В. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ
В УМОВАХ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО**

У статті висвітлені сучасні тенденції розвитку українського ринку праці та запропоновано шляхи його регулювання в умовах входження у світове господарство.

Ключові слова: ринок праці, глобалізація, інтеграція, міграційна політика, мобільність, конкурентоспроможність ринку праці.

Входження України до світового господарства у поєднанні із занепадом вітчизняного виробництва, наслідками чого є низький рівень життя населення та рівня заробітної плати у порівнянні з іншими країнами, якісний та кількісний дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили призводить до виникнення низки проблем на вітчизняному ринку праці. Цим зумовлюється необхідність вивчення напрямків регулювання ринку праці в умовах інтеграції України у світове господарство.